Wprowadzenie

Czasopismo „Językoznawstwo" tradycyjnie publikuje na swych łamach materiały poświęcone aktualnym problemom współczesnej lingwistyki obejmujące zagadnienia systemu gramatycznego i leksykalnego, semantyki i pragmatyki językowej, leksykologii i leksykografii, gramatyki kontrastywnej, socjolingwistyki, kontaktów językowych, polityki językowej oraz procesów nauczania i uczenia się języków obcych. Z uwagi na swą zawartość bieżący dwunasty numer „Językoznawstwa" został podzielony na trzy grupy tematyczne.

Dział *Semantyka – pragmatyka* otwiera artykuł *Slavic substandard research* zawierający informacje o najnowszych osiągnięciach w zakresie badań niestandardowych odmianek językowych na obszarze Słowiańszczyzny.

W tekście *Русские библеизмы в европейском контексте* ukazany jest wpływ Biblii na kształtowanie się rosyjskiego języka literackiego. Proces ten łączy język rosyjski z językami literackimi wielu narodów pozostających pod wpływem kultury chrześcijańskiej. Omówione zostały biblizmy różnego typu, posiadające odpowiedniki w innych językach europejskich, w tym także słowiańskich.

Artykuł *Les étiquettes lexicographiques de la valorisation émotionnelle dans la phraséologie russe et polonaise* jest próbą analizy kwalifikatorów leksykograficznych wartościowania emocjonalnego w rosyjskiej i polskiej frazeologii, zawierającej waloryzację emocjonalną ujemną i dodatnią. Autorzy uważają, że waloryzacja emocjonalna może być zdefiniowana w terminach cech względnie obiektywnych i prezentują nowy typ klasyfikacji jednostek frazeologicznych mający za podstawę grupy leksykalno-tematyczne.

W artykule *O imionach i współczesnych nazwach zawodów w perspektywie płci – poglądowy szkic konfrontatywny* została podjęta próba opisu procesu (i jego percepcji) tworzenia żeńskich imion i nazw zawodów od nazw męskich, często od dawna już ist-

niejących. Analizując dzisiejsze postrzeganie przez użytkowników języka naturalnego rzeczywistości, hierarchii ważności współczesnego człowieka czy obecnych relacji społecznych, Autorka podkreśla, że to właśnie zwykli użytkownicy języka (nie specjaliści) decydują o ostatecznym kształcie komunikacji językowej. Dotyczy to także relacji między przedstawicielami obydwu płci, ich sposobu myślenia, komunikowania się, przypisywania sobie wzajemnie cech i roli w społeczeństwie.

Artykuł *Потенциальные слова со значением лица в казахстанской прессе (особенности окказионального и неологического слова)* poświęcony jest analizie wyrazów wyselekcjonowanych z prasy kazachstańskiej w latach 2008–2011, potencjalnie oznaczających osobę. Zastosowane przez Autorkę kryteria odróżniające leksykę okazjonalną od neologizmów pozwoliły Jej wysunąć wnioski o rozwoju wybranych słów oraz zaobserwować odmienne tendencje w grupach wyrazów o odmiennym rodowodzie.

Ostatni artykuł niniejszego działu – *Relacje nadawczo-odbiorcze w dawnych językoznawczych tekstach naukowych* – stanowi próbę opisu eksplicytnych wykładników relacji nadawczo-odbiorczych w dawnych językoznawczych tekstach naukowych (z przełomu XIX i XX w.) oraz wskazania ich funkcji w analizowanych tekstach. Autorka ukazuje specyfikę procesu komunikacji naukowej. Zastosowana tu metoda próbki 100-wyrazowej, tj. analiza wszystkich predykatów występujących we fragmencie w środkowej partii tekstu, pozwoliła skonstruować wnioski dotyczące częstotliwości ich występowania w dawnych tekstach.

Dział *Frazeologia* zawiera pięć artykułów.

Autorka artykułu *Устойчивые сравнения о сходстве и различии реалий* na materiale kilku języków o odmiennym pochodzeniu i strukturze bada obrazowość frazeologicznych związków porównawczych ze znaczeniem „bardzo podobne" i „całkowicie odmienne". Analiza została dokonana z pozycji modelowania strukturalno-semantycznego, pozwalającego wyjawić uniwersalność lub specyfikę narodową obrazu porównania.

Alkohol i napoje alkoholowe od dawna stały się nieodłączną częścią kultury słowiańskiej. Nazwy niektórych tradycyjnych napoi alkoholowych często stają się swoistym symbolem określonego narodu, podstawą stereotypowych wyobrażeń o nim. Jednostki leksykalne (poszczególne wyrazy i połączenia wyrazowe, frazeologizmy, przysłowia i porzekadła) tworzące kategorię pojęciową „kultura picia" występują na wszystkich funkcjonalno-stylistycznych poziomach języka. W artykule *«Культура пития» и её отражение в украинском языке: лексике, фразеологии и паремиологии* Autorzy analizują „portret alkoholowy" Ukraińców ze szczególnym uwzględnieniem konceptualnego dla kultury ukraińskiej pojęciu *горілка* (*горилка*, *горелка*). Oddzielnie rozpatrywana jest nominacja napojów alkoholowych w języku ukraińskim: w języku potocznym, w slangu, w dialektach oraz we frazeologii.

Temat życia i śmierci jest jednym z najważniejszych wątków w kulturze i mentalności każdego narodu. Celem artykułu *Языковое сознание русского народа на примере фразеологизмов с компонентами 'жизнь' и 'жить': идеографический анализ* jest rekonstrukcja oraz przedstawienie fragmentu językowego obrazu świata Rosjan na przykładzie związków frazeologicznych z komponentami *'жизнь'* / *'życie'* i *'жить'* / *'żyć'*. Autorka wyróżnia grupy frazeosemantyczne, które reprezentują świadomość językową rodzimych użytkowników języka rosyjskiego oraz odzwierciedlają aksjosferę lingwokultury rosyjskiej.

Artykuł *Концепт «женщина» в зеркале русской фразеологии и паремиологии: ценности и антиценности* jest próbą odpowiedzi na pytanie, jakie obrazy kulturowe leżą u podstaw konceptu „kobieta/baba". Na przykładzie rosyjskich frazeologizmów oraz paremii Autorka ukazuje, jakie stereotypy i obrazy zazwyczaj przypisywane są kobietom w tradycyjnym społeczeństwie rosyjskim, a także jakie cechy pozytywne uważane są za wartościowe i niezbędne dla kobiet.

Autorka artykułu *Inwektywy związane z nazwami części ciała we frazeologii polskiej i rosyjskiej. Analiza leksykalno-semantyczna* podejmuje próbę analizy inwektyw w polskiej i rosyjskiej frazeologii z komponentem somatycznym. Rozpatrywane są w nim frazeologizmy o wydźwięku obelżywym zawierające nazwy części ciała bądź odwołujące się do nich znaczeniowo. Wnikliwa analiza pozwoliła Autorce ukazać podobieństwa i różnice w badanym obszarze polskiego i rosyjskiego językowego obrazu świata.

W dziale *Językoznawstwo stosowane* zamieszczono sześć tekstów.

Artykuł *Podręczniki języka rosyjskiego XVIII wieku dla cudzoziemców jako obiekt badań naukowych* zawiera analizę podręczników wymienionych w tytule pracy w aspekcie pedagogicznym, kulturoznawczym, lingwistycznym oraz bibliologicznym. Przytaczane są przykłady kompleksowego opisu leksykonów XVIII wieku.

W tekście *Rozgrzewka językowa na lekcji języka obcego a dydaktyka konstruktywistyczna – kilka uwag* podjęta została próba zdefiniowania roli i funkcji sensybilizacji, zwanej również rozgrzewką językową, na lekcji języka obcego. Posługując się argumentacją osadzoną w paradygmacie konstruktywistycznym, Autorka wykazała, iż rozgrzewka językowa jest niezbędnym elementem skutecznego procesu dydaktycznego, pełniącym przede wszystkim funkcję motywującą i autonomizującą.

Artykuł *O autonomizowaniu aspektów w praktycznej nauce języka. Jak niwelować podziały, by uczyć skuteczniej?* wpisuje się w dyskusję na temat koncepcji zajęć praktycznych z języka obcego. Pułapką przyjętego systemu może okazać się sytuacja, w której poszczególni wykładowcy, ograniczając się jedynie do swojego aspektu, będą mieli poczucie zwolnienia z obowiązku czuwania nad efektem końcowym. Przekonanie, że należyte wykonanie pracy ze swego wąskiego zakresu (leksyka, gramatyka lub fonetyka) gwarantuje sukces dydaktyczny, jest zdaniem Autora niniejszego artykułu zgubne i błędne, bowiem przy pozornie prawidłowej realizacji programu nauczania może przynieść rezultaty niewspółmiernie nikłe do wkładu pracy nauczyciela i studenta.

Zakres spotykanych nieprawidłowości artykulacyjnych wśród uczniów jest bardzo szeroki, co w konsekwencji może wpłynąć na obniżenie motywacji do nauki języka obcego. W artykule *Wady wymowy a nauka języka obcego. Praktyczne wskazówki dla nauczycieli z perspektywy logopedy* omówiona została kwestia występowania u uczniów problemów artykulacyjnych, takich jak: sygmatyzm, rotacyzm, mowa bezdźwięczna oraz nosowanie, które przyczyniają się do wadliwej wymowy zarówno w języku ojczystym, jak i obcym. Zwrócenie uwagi na te zjawiska jest zdaniem Autora niezwykle ważne z punktu widzenia dalszej organizacji właściwego procesu edukacyjnego ucznia.

Celem artykułu Ręka w rękę, ramię w ramię*, a może* pierś w pierś *czy* łeb w łeb – *wielość artykulatorów w komunikacie migowym. Wprowadzenie do dokumentacji języków migowych w krajach bałtyckich* było przedstawienie procesu dokumentacji języków

migowych w państwach nadbałtyckich. Przedmiotem obserwacji stała się reprezentacja niemanualna komunikacji migających, celem zaś uchwycenie podobieństw strukturalnych w procesie tworzenia wypowiedzi na podstawie prezentowanego materiału elicytacyjnego w postaci krótkich historyjek obrazkowych. W końcowej części artykułu podkreślono także znaczenie tego typu dokumentacji w utrwalaniu kultury użytkowników opisywanych języków.

W artykule *Międzynarodowa innowacja pedagogiczna „Let's chat via Snail Mail" przykładem rozwijania umiejętności produktywnej pisania na zajęciach języka angielskiego II etapu edukacyjnego w szkole podstawowej* Autorka przybliża definicję innowacji pedagogicznej w odniesieniu do płaszczyzny szkolnej. Omawia ponadto główne zadania szkoły (w nawiązaniu do nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych z 14 lutego 2017 r.) oraz wybrane elementy z podstawy programowej języka obcego nowożytnego II etapu edukacyjnego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwijanie umiejętności produktywnej pisania oraz kompetencji społecznych.

Życzymy Czytelnikom interesującej i inspirującej lektury.

Redaktor naczelny „Językoznawstwa"
Krzysztof Kusal